

Педагогічний складник освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії**Кірдан Олена Леонідівна¹**

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, Україна

E-mail: kirdan_olena@ukr.netORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7295-4722>

Researcher ID E-9509-2019

Кірдан Олександр Петрович²

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

E-mail: kirdan_alex@ukr.netORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-2667-6589>

Researcher ID AAY-9015-2021

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення оволодіння випускниками освітньо-наукових програм доктора філософії методології педагогічної діяльності. Метою статті є характеристика педагогічного складника освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії. Досягнення мети статті уможливило використання загальнонаукових методів: аналізу, синтезу, порівняння, конкретизації, узагальнення, контент-аналізу для виокремлення та характеристики особливостей формування здатності до викладання здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня в освітньому процесі сучасних закладів вищої освіти. Обґрунтовано важливість формування викладацької компетентності в контексті дотримання положень нормативно-правових документів підготовки докторів філософії, дескрипторів Національної рамки кваліфікацій, методичних рекомендацій для розроблення стандартів вищої освіти та професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладу вищої освіти». Наголошено, що нормативно передбачено наявність в освітньо-науковій програмі підготовки доктора філософії відповідних компетентностей, програмних результатів навчання та освітніх компонентів, спрямованих на його становлення як науково-педагогічного працівника високої кваліфікації. Акцентовано, що формування педагогічного складника освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії у залежненні від політики закладу вищої освіти, який визначає обсяг педагогічної (викладацької) практики, встановлює дисципліни пререквізити. Окреслено можливості неформальної освіти для розвитку викладацької компетентності майбутніх докторів філософії. Подано висновок про роль і значення педагогічного складника освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії.

Ключові слова: викладацька діяльність, освітньо-наукова програма, методологія педагогічної діяльності, викладацька компетентність, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, професійний стандарт, формальна освіта, неформальна освіта.

Вступ. В академічних колах нині тривають дискусії про педагогічний складник освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії, формування викладацької компетентності, набуття якої уможливорює ефективну науково-педагогічну діяльність здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня, незалежно від спеціальності. Актуалізації дискусії сприяють численні вебінари для гарантів освітніх програм, експертів, організовані Національним агентством забезпечення якості вищої освіти у 2018–2021 рр., висновки експертних груп та результати акредитаційних експертиз, науково-комунікаційні заходи тощо. Науковці одноставно стверджують про необхідність належної педагогічної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня, яка гарантуватиме їхню успішну професійну викладацьку діяльність. Проте у практиці закладів вищої освіти непоодинокими є випадки, коли «освітні програми містять лише освітній компонент «Педагогічна (викладацька) практика», метою якої є практичне закріплення теоретичного складника, водночас цей освітній компонент не забезпечений дисципліною пререквізитом» (Про забезпечення, 2021).

¹ доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

² кандидат економічних наук, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки та соціально-поведінкових наук Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Проблема підготовки докторів філософії стала предметом досліджень О. Дубасенюк, Ю. Козловського, В. Меньяло, Н. Мукан, А. Сбруєвої, Н. Сидорчук та ін. У публікаціях із питань проведення педагогічної (асистентської, викладацької) практики М. Вовк, С. Ніколаєвою, І. Олійник схарактеризовано особливості формування здатності до викладання у здобувачів вищої освіти у процесі реалізації освітньо-наукових програм закладами вищої освіти та науковими установами. У попередніх публікаціях (Кірдан, 2020; Kirdan, 2020; Kirdan, 2021; Komisarenko, 2019) схарактеризовано освітній компонент «Методика викладання у вищій школі» як складник підготовки доктора філософії, теоретично обґрунтовано трансформацію системи забезпечення якості вищої освіти в Україні. У монографії «Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки» спроектовано професійні профілі науково-педагогічних працівників відповідно до кваліфікаційних рівнів (Теоретичні основи, 2020). У працях зарубіжних дослідників (Dominelli, 2007; Shaw, 2007; A. Barnard, J. Scourfield, 2008) схарактеризовано методологію розроблення і організацію докторських програм тощо.

Мета та завдання дослідження. Мета статті – схарактеризувати педагогічний складник освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії. Досягнення мети статті уможливило використання загальнонаукових методів: аналізу, синтезу, порівняння, конкретизації, узагальнення, контент-аналізу.

Результати дослідження. Нині стандарти вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня відсутні. Згідно чинного законодавства за відсутності стандартів вищої освіти для визначення змісту і обсягу педагогічного складника у процесі проєктування, перегляду / оновлення освітньо-наукових програм доцільно керуватися такими документами:

1. Законом України «Про вищу освіту», відповідно до якого «третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та / або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення» (Про вищу освіту, 2014).

2. Національною рамкою кваліфікацій для 8-го кваліфікаційного рівня.

3. Методичними рекомендаціями для розроблення стандартів вищої освіти (редакції 2017, 2019, 2020 рр.).

4. Професійним стандартом на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» (Професійний стандарт, 2021).

Зауважимо, що до автономного права закладів вищої освіти належить визначення назв, змісту та обсягу освітніх компонентів педагогічної підготовки майбутніх докторів філософії. Однак незалежно від їхньої спеціальності, керуючись нормами п. 25 постанови КМУ № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», заклади вищої освіти мають урахувувати, що «протягом строку навчання в аспірантурі (ад'юнктурі) аспірант (ад'юнкт) зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, вміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та / або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності» (Про затвердження Порядку, 2016).

Отже, у нормативно-законодавчих документах передбачено наявність в освітньо-науковій програмі підготовки доктора філософії відповідних компетентностей, програмних результатів навчання та освітніх компонентів, спрямованих на оволодіння методологією педагогічної діяльності та його становлення як науково-педагогічного працівника високої кваліфікації.

У професійному стандарті визначено перелік трудових функцій і професійних компетентностей відповідно до посад (Професійний стандарт, 2021: 5–16). Деталізуємо у табл. 1 трудові функції та професійні компетентності викладачів закладів вищої освіти, що працюють на посадах асистента, викладача, старшого викладача.

Таблиця 1

Трудові функції та професійні компетентності викладачів закладів вищої освіти, що працюють на посадах асистента, викладача, старшого викладача
[укладено за Професійним стандартом, 2021: 5-6]

<i>Трудові функції</i>	<i>Професійні компетентності</i>
Розроблення та оновлення програм навчальних дисциплін, підготовка навчальних і методичних матеріалів.	Здатність розробляти програму навчальної дисципліни або її складники, навчальні та методичні матеріали до них. Здатність оновлювати програму навчальної дисципліни відповідно до вимог внутрішньої системи забезпечення якості.
Викладання, консультативна підтримка студентів.	Здатність проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей та потреб студентів. Здатність консультувати студентів із предмета навчальної дисципліни відповідно до їхніх індивідуальних освітніх потреб. Здатність здійснювати індивідуальний супровід студента (наставництво, менторство) під час навчання.
Оцінювання результатів навчання.	Здатність розробляти критерії та обирати інструменти оцінювання. Здатність здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання. Здатність надавати студентам зворотний зв'язок щодо результатів оцінювання та рекомендації щодо покращення результатів навчання.
Участь у роботі кафедри, інших колегіальних органів, професійних об'єднань, організація освітніх та наукових заходів.	Здатність готувати документи та матеріали до засідань кафедри, інших колегіальних органів, брати участь у нарадах, робочих групах, професійних об'єднаннях. Здатність готувати і проводити освітні й наукові заходи.

Відповідно ст. 53 Закону України «Про вищу освіту» науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти «провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність», а їхній обов'язком, згідно зі ст. 58 є «забезпечення викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівнях навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю» (Про вищу освіту, 2014).

Працевлаштування випускників освітніх програм третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти передбачене в закладах фахової передвищої та вищої освіти, інших установах та організаціях, що здійснюють підготовку фахівців у відповідній сфері діяльності. Окрім професійної діяльності за спеціальністю, професійна діяльність випускника такої освітньої програми відповідно до Національного класифікатора професій України (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) може провадитися на таких посадах: 2310 Викладачі закладів вищої освіти; 2322 Викладачі закладів фахової передвищої освіти та ін.

Зважаючи на викладене вище, було виокремлено педагогічні компоненти у структурі освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії, які подано у табл. 2.

Таблиця 2

Педагогічний складник освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії
[укладено на основі Професійного стандарту, 2021; МСКО 2011]

<i>Основні види науково-педагогічно діяльності</i>	<i>Програмні результати навчання</i>
<i>Професійна педагогічна компетентність</i> : здатність до планування, організації, реалізації освітнього процесу та провадження науково-педагогічної діяльності в закладах фахової передвищої та вищої освіти відповідно до спеціальності здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня.	
Навчальна	Здатність планувати, готувати й проводити в закладах фахової передвищої та вищої освіти навчальні заняття, консультації та здійснювати індивідуальний супровід здобувачів вищої освіти.

	Здатність здійснювати об'єктивне оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.
Методична	Здатність розробляти й оновлювати навчальні програми та навчально-методичні матеріали для реалізації освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти. Здатність розробляти критерії та інструментарій оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.
Організаційна	Здатність готувати документи й матеріали до засідань кафедри, інших колегіальних органів, нарад.

Отже, педагогічна підготовка докторів філософії повинна бути спрямована на формування професійної педагогічної компетентності, що передбачає здатність до планування, організації, реалізації освітнього процесу та провадження науково-педагогічної діяльності в закладах фахової передвищої та вищої освіти відповідно до спеціальності здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня. До цілей навчання докторів філософії, окрім фундаментальної та спеціальної підготовки, доцільно внести формування здатності до здійснення науково-педагогічної діяльності, що охоплює освітню, методичну та організаційну діяльність.

Зауважимо, що у 2019–2021 рр. проаналізовано досвід ЗВО України з досліджуваного питання, у тому числі під час роботи у складі експертних груп з акредитації освітніх програм. Проведений аналіз дозволяє констатувати, що за ознакою наявності / відсутності політики щодо педагогічного складника підготовки докторів філософії умовно ЗВО можна об'єднати у 3 групи. До першої варто зарахувати ЗВО, у яких наявна чітка політика щодо формування здатності до планування, організації, реалізації освітнього процесу та провадження науково-педагогічної діяльності здобувачами вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, яку підкріплено відповідними професійними (фаховими, спеціальними) компетентностями, програмними результатами навчання в ОНП, відповідними їм обов'язковими освітніми компонентами та педагогічною (викладацькою, асистентською) практикою. До другої, умовно виокремленої нами, групи зараховуємо ЗВО, на інституційному рівні у яких є загальне бачення потреби підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня до провадження науково-педагогічної діяльності, проте в освітніх програмах наявний лише обов'язковий компонент «Педагогічна (викладацька, асистентська) практика», а інші освітні компоненти, наприклад «Методика викладання у вищій школі», «Інноваційні технології навчання», «Освітні інновації», «Професійна компетентність викладача» тощо, є вибірковими. До третьої, умовно виокремленої нами, групи зараховуємо ЗВО, якими проігноровано чинні нормативні вимоги щодо підготовки докторів філософії як науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації.

На основі вказаного вище акцентуємо, що формування педагогічного складника освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії узалежене від політики закладу вищої освіти, який визначає обсяг педагогічної (викладацької, асистентської) практики, встановлює дисципліни пререквізити та постреквізити, формує пул вибіркових освітніх компонентів. Позитивним досвідом, на наш погляд, є наскрізність формування здатності до планування, організації, реалізації освітнього процесу та провадження науково-педагогічної діяльності здобувачами вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня у межах опанування змісту обов'язкових дисциплін-пререквізитів, проходження практичної підготовки, вивчення дисциплін-постреквізитів, вибіркових освітніх компонентів, що підкріплені неформальною освітою аспірантів.

На наш погляд, доцільно підвищити поінформованість здобувачів вищої освіти щодо розвитку здатності до викладацької діяльності у неформальній освіті. Так, на платформі Prometheus станом на 10.11.2021 р. доступні такі безкоштовні курси: «Зміцнення викладання та організаційного управління в університетах», «Академічна доброчесність: онлайн курс для викладачів», «Експерт з організації освітніх програм: онлайн-тренінг» та ін. (Prometheus, 2021). У рамках Програми вдосконалення викладання у вищій освіті за підтримки Британської ради започатковано серію вебінарів «Сучасні підходи до викладання», участь у яких надає можливість підвищити професійну педагогічну компетентність.

Висновки. Отже, роль і значення педагогічної підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня нормативно закріплено та зумовлено соціальним запитом на науково-педагогічну діяльність докторів філософії як кадрів вищої кваліфікації. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні наступності педагогічної підготовки здобувачів на другому (магістерському) та третьому (освітньо-науковому) рівнях вищої освіти.

Література

Кірдан О. Л., Пенькова О. Г. Методика викладання у вищій школі – фундаментальний складник підготовки доктора філософії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр.* Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 71. Т. 2. С. 96–100. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/13269>

Національний класифікатор професій URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (дата звернення: 10.11.2021)

Міжнародна стандартна класифікація освіти 2011. Інститут статистики ЮНЕСКО. URL: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-iscsed-2011-ru_0.pdf (дата звернення: 10.11.2021)

Про вищу освіту: Закон України від 2014 р. № 1556-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 12.11.2021)

Про забезпечення володіння випускниками освітньо-наукових програм доктора філософії методологією педагогічної діяльності: Лист НАЗЯВО керівникам ЗВО від 3.09.2021 р. №672 / Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://cutt.ly/WEHWRwX> (дата звернення: 10.11.2021)

Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанова КМУ від 23.03.2016 р. № 261 / Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.09.2021)

Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%2025.03.pdf> (дата звернення: 10.11.2021)

Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки: монографія / за ред. О.Г. Ярошенко. Київ: Прінтеко, 2020. 439 с.

Dominelli L. Contemporary Challenges to Social Work Education in the United Kingdom. *Australian Social Work*. 2007. Vol. 60 (1). P. 29–45.

Kirdan O. Professional development of university teachers in conditions of Ukraine's integration into the European higher education area. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I, May 22th -23th, 2020. 397-407. Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, 2020 <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol1.5070> Режим доступу: <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/4966/4473>

Kirdan O., Romanova V., Prokopov S., Bilyk N., & Tsisaruk, I. Innovative approaches in the organization of independent work of applicants for higher education in the conditions of information educational. *Laplage Em Revista*, 2021, 7(3A), p.480-488. DOI: 10.24115/S2446-6220202173A1442P.480-488 WOSUID: WOS:000695385600012

Komisarenko N., Kudla M., Kirdan O. Transformation of the quality assurance system of higher education in Ukraine. *12th annual International Conference of Education, Research and Innovation*. 11–13 November, 2019. Seville, Spain. pp. 10289–10295. URL: DOI: 10.21125/ICERI.2019.2513 WOSUID: WOS:000530212400043

Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 10.11.2021)

Scourfield J. Mapping the provision of professional doctorate programs in social work: a survey of UK universities. Cardiff: Cardiff University, 2008. Vol. 103.

Shaw I. Is Social Work Research Distinctive? *Social Work Education*. 2007. Vol. 26 (7). P. 659–669.

Pedagogical component of educational and scientific programs aimed at training a Doctor of Philosophy

Kirdan Olena³

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

Kirdan Oleksandr⁴

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

³ Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of Pedagogy and Educational Management Department of the Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

⁴ Doctor of Pedagogical Sciences, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Economics and Social-Behavioural Sciences of the Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

The urgency of the study is due to the need to provide graduates of the Doctor of Philosophy educational and scientific programs with the mastery in methodology of pedagogical activities. The purpose of the article is to analyze the content, scope, components of the pedagogical component of educational and scientific programs aimed at training a Doctor of Philosophy. To achieve the purpose of the article we used these general scientific methods: analysis, synthesis, comparison, specification, generalization, content analysis to identify and characterize the peculiarities of developing the ability to teach students of the third (educational-scientific) level within the educational process of modern higher education institutions. The importance of the formation of teaching competence in the context of compliance with the provisions of legal documents related to the training of Doctors of Philosophy, descriptors of the National Qualifications Framework, criteria for assessing the quality of the educational program and professional standards is substantiated. It is emphasized that relevant competences, programme learning outcomes and educational components providing student's development as a representative of academic staff are normative provisions of the programme under focus. It is emphasized that the formation of the pedagogical component of educational and scientific programs aimed at training a Doctor of Philosophy depends on the policy of an institution of higher education, which determines the scope of pedagogical (teaching) practice, sets disciplines prerequisites. Some possibilities of non-formal education for the development of the future PhD's teaching competence are outlined. The conclusion about the role and importance of the pedagogical component of educational and scientific programs aimed at training a Doctor of Philosophy is made.

Keywords: teaching activity, educational-scientific programme, methodology of pedagogical activity, teaching competence, third (educational-scientific) level of higher education, occupational (profession-related) standard, formal education, non-formal education.

References

Dominelli, L. (2007) Contemporary Challenges to Social Work Education in the United Kingdom. *Australian Social Work*. Vol. 60 (1), 29–45. [in English].

International Standard Classification of Education (ISCED 2011): UNESCO Institute for Statistics. Retrieved from: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> [in Ukrainian].

Kabinet ministriv Ukrainy (2016) Pro zatverdzhennia Porядku pidhotovky здобувачив vyshchoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk u vyshchikh navchalnykh zakladakh (naukovykh ustanovakh): Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 23.03.2016 r. № 261 [On approval of the Procedure for training applicants for higher education for the degree of Doctor of Philosophy and Doctor of Science in higher educational institutions (scientific institutions): Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

Kirdan, O. (2020) Professional development of university teachers in conditions of Ukraine's integration into the European higher education area. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference*. Vol. I, May 22th -23th, 397-407. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol1.5070>:<http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/4966/4473> [in English].

Kirdan, O.L., & Penkova, O.H. (2020) Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli –fundamentalnyi skladnyk pidhotovky doktora filosofii [Methods of teaching in higher education – the fundamental component of training a doctor of philosophy]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh : zb. nauk. pr.* Vol. 71 (2), 96–100. Retrieved from: URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/13269> [in Ukrainian].

Kirdan, O., Romanova, V., Prokopov, S., Bilyk, N., & Tsisaruk, I. (2021) Innovative approaches in the organization of independent work of applicants for higher education in the conditions of information educational. *Laplace Em Revista*, 7(3A), p.480-488. DOI: 10.24115/S2446-6220202173A1442P.480-488 WOSUID: WOS:000695385600012 [in English].

Komisarenko, N., Kudla, M., & Kirdan, O. (2019) Transformation of the quality assurance system of higher education in Ukraine. *12th annual International Conference of Education, Research and Innovation*. 11–13 November, 2019. Seville, Spain. pp. 10289–10295. URL: DOI: 10.21125/ICERI.2019.2513 WOSUID: WOS:000530212400043 [in English].

Natsionalne ahentstvo iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity (2021) Pro zabezpechennia volodinnia vypusknymy osvitho-naukovykh prohram doktora filosofii metodolohiieiu pedahohichnoi diialnosti: Lyst NAZlaVO kerivnykam ZVO vid 3.09.2021 r. №672 [About maintenance of possession by graduates of educational and scientific programs of the doctor of philosophy of methodology of pedagogical activity]. Retrieved from: URL: <https://cutt.ly/WEHWRwX> [in Ukrainian].

Natsionalnyi klasyfikator profesii [National classifier of professions] Retrieved from: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> [in Ukrainian].

Profesiinyi standart na hrupu profesii «Vykladachi zakladiv vyshchoi osvity». [Professional standard for the group of professions "Teachers of higher education institutions"] Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%2025.03.pdf> [in Ukrainian].

Prometheus. Retrieved from: URL: <https://prometheus.org.ua/> [in Ukrainian].

Scourfield, J. (2008) Mapping the provision of professional doctorate programs in social work: a survey of UK universities. Cardiff: Cardiff University, Vol. 103. [in English].

Shaw, I. (2007) Is Social Work Research Distinctive? *Social Work Education*. Vol. 26 (7), 659–669. [in English].

Theoretical bases and technology of professional development of scientific and pedagogical workers of universities in the conditions of integration of higher education and science (2020) Kyiv Printeko, 2020. 439 p. [in Ukrainian].

Verkhovna Rada Ukrainy (2014) Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 2014 № 1556-VII [On higher education: Law of Ukraine] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].

Accepted: December 17, 2021

